

mercator

LETO V.

LJUBLJANA, MAJ 1967

ŠT. 3-4

PRVA IZJAVA ZA TISK NOVOIZVOLJENEGA POSLANCA REPUBLIŠKEGA ZBORA, TOVARIŠA STANETA VRHOVCA

Želimo enakovreden gospodarski položaj

Na nedavnih volitvah v organe Republiške skupščine je bil izvoljen tudi direktor našega razvojno planskega sektorja Stane Vrhovec za poslanca v Republiški zbor in v odbor za družbeni plan, proračun in finance. Tovariš Vrhovec, nosilec spomenice NOB, je dolgoletni družbeno politični delavec. V povojnem obdobju je bil večkrat izvoljen za občinskega odbornika, bil je predsednik nekdanje občinske skupščine Dobrava, član Mestnega sveta in predsednik Zveze borcev občine Vič-Rudnik.

Tovariša Vrhovca smo zaprosili, naj nam pove, s kakšnimi problemi se ubada naše gospodarstvo v sedanjem obdobju izvajanja družbeno gospodarske reforme, še posebno, kateri teh problemov zadevajo blagovni promet in v njegovem okviru prehranbeno stroko.

»Nesporno je, da je izvajanje gospodarske reforme proces, v katerega smo šele resno zakorčili v zadnjem obdobju. Lani smo posledice manj občutili, letos se že bolj kažejo, pripravljeni pa moramo biti, da se bodo prihodnje leto še bolj zaostriale. Odveč je vsako tarnanje, kajti edini izhod je, da se smernice gospodarske reforme dosledno izvajajo, če hočemo naše gospodarske temelje postaviti na realno osnovo in enkrat za vselej prekrizati s predreformno prakso. Edino na ta način si lahko predstavljamo, da bomo učvrstili naš dinar in naše gospodarstvo.

Gospodarstva ni mogoče urejati administrativno, ampak z realnimi odnosi med denarjem in blagovnimi fondi. Če želimo to doseči, če želimo, da bo gospodarska reforma uspešna, potem jo morajo občutiti tako gospodarska kot negospodarska področja. Kvalitetne spremembe je treba doseči v vsaki delovni organizaciji, kajti samo splošne rešitve ne morejo voditi k uspehu. Del ukrepov, ki jih vsebuje gospodarska reforma, je tudi štednja; z enako rahločutnostjo je potrebno ustvarjati in trošiti dohodek.

Če izhajamo iz normalnega procesa gospodarstva, je potrebno začeti pri proizvodnji in zajeti ves cikel do potrošnje, bodisi na domačem trgu ali v mednarodni menjavi blaga. Trgovina je v narodnem gospodarstvu izredno pomembna gospodarska panoga, ker pomeni v tem ciklusu tisto področje med proizvodnjo in potrošnjo, od katerega je odvisna hi-

tra, solidna in zadovoljiva preskrba potrošnika. To najbrž že velja za trgovino kot celotno področje, še posebej pa za trgovino s prehranbenim blagom, saj vemo, da mora ta urejevati vsakodnevne življenjske potrebe občana. Zategadelj potrošnik bolj vidi trgovino s prehranbenim blagom, se najpogosteje loteva njene organizacije in ocenjuje njeno poslovnost. Pri vsem tem ga zanima najbolj končna prodajna cena, ne ve pa, da je v prodajno ceno zajetih vrsta družbenih da-

Stane Vrhovec

jatev, ki jih trgovina akumulira in potem odvaža. Za del artiklov trgovina danes že lahko sama določa prodajne cene, vendar je še vedno velik del prehranbenih artiklov, katerih cene nadzoruje družba z odloki občinskih skupščin. Zaradi tega si težko predstavljamo uspeh gospodarske reforme, če ne bomo trgovini zagotovili enakopravnega položaja v celotnem gospodarskem sistemu. Na račun trgovine smo doslej lahko slišali mnogo pikrih, vendar sem osebno prepričan, da so takšne izjave slonele bolj na občutku, na osnovi ustaljene prakse iskanja krivca v trgovini, ne pa na osnovi ekonomskih zaključkov.

V zadnjem času se je naše podjetje poleg trgovanja na domačem trgu, vključilo tudi v mednarodno menjavo blaga. Srečujemo se z močno konkurenco, za katero menim, da je popolnoma v redu in prav, kajti če želimo

dokončno izoblikovati moderno trgovino, je konkurenca naraven pritisk za modernizacijo.

Osnovni problemi, ki terjajo nujne rešitve, pa so še vedno v odnosih med proizvodnjo in trgovino. Dosedanje izkušnje kažejo, da smo se teh odnosov sicer vedno zavedali, da smo pa z različnimi rešitvami bolj reševali industrijo, ne da bi se zavedali, kakšne posledice bodo zapustile v trgovini. Zaloge nekaterih prehranbenih proizvajalcev se kopičijo, v trgovini pa nimajo dovolj obratnih sredstev, da bi lahko normalizirali blagovni promet. Toliko bolj je pomembno, da danes, ko govorimo, da je reforma v polnem razvoju, obravnavamo odnose med industrijo in trgovino kompleksno, kajti le na ta način si lahko predstavljamo uspešen gospodarski razvoj.

Stopnja akumulacije je različna tudi v trgovini. Zato je ocenjevanje vrednosti dela v posameznih trgovskih strokah lahko

objektivno ali neobjektivno. Ugotovljeno je, da sodi trgovina s prehranbenim blagom med najbolj šibko akumulativno panogo. Zato nastaja velik razkorak med posameznimi panogami trgovine. V povojnem obdobju smo zelo malo vlagali v organizacijo in modernizacijo trgovine, zaradi tega ni mogoče v nekaj zadnjih letih nadoknaditi zamujenega. Trgovska podjetja se moramo zavedati, da posledice gospodarske reforme ne bodo obšle naše stroke, ampak da je trgovina tudi sestavni del gospodarstva, ki mora težiti za naprednim in stabilnejšim gospodarstvom. Zaradi tega menim, da bo morala trgovina dobiti enakopravno mesto z ostalimi gospodarskimi področji na razpravah v republiški skupščini, da bo potrebno z nekaterimi spremembami zakonskih predpisov dati možnost uveljavljanja in napredovanja tistemu, ki bo bolj soliden, cenejši in bolj dinamičen v poslovanju.

Naš statut

Statut podjetja, ki je bil dokončno sprejet v oktobru 1964, je bil prvič spremenjen konec leta 1965. Tedaj so bile sprejete spremembe in dopolnitve na podlagi temeljnega zakona o podjetjih in hkrati na podlagi temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Preglednost statuta je s tem trpela, ker večina delovnih ljudi ni mogla precej obsežnih popravkov in sprememb nalepiti v statut oziroma na kakšen drug način vidno vnesti popravke v statut.

Čeprav se je že tedaj kazala potreba po novi izdaji statuta, je bilo prav, da smo počakali na spremembo TZDR in na prečiščeno besedilo tega zakona, ki je izšlo konec leta 1966, tako da smo

z II. spremembami statuta zajeli tudi vse novosti iz tega zakona.

Znano je, da je prvotno besedilo temeljnega zakona o delovnih razmerjih prisiljevalo delovne organizacije, da so morale vrsto podrobnih zadev s področja delovnih razmerij urediti v statutu. Naše podjetje si je pri tem pomagalo tako, da je bilo poglavje o delovnih razmerjih tiskano kot priloga k statutu, hkrati pa so bila ista določila v celoti ponovljena v pravilniku o delovnih razmerjih, ki bi bil sicer nepopoln.

Ker je temeljni zakon o delovnih razmerjih ta določila sprostil in je večinoma prepustil presoji (Nadaljevanje na 2. strani)

Danes objavljamo v posebni prilogi prečiščeno besedilo
STATUTA veletrgovine »Mercator« in prečiščeno besedilo

PRAVILNIKA O DELOVNIH RAZMERJIH

ČLANOM KOLEKTIVA PRIPOROČAMO, DA DANAŠNJO
PRILOGO SKRBNO HRANIJO, SE PREJ PA DA SE DOBRO
SEZNANIJO Z OBJAVLJENIM GRADIVOM
TER SE RAVNAJO PO NJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovnih organizacij, katera določila želi urediti v statutu, katera pa v pravilniku o delovnih razmerjih, je bilo z drugimi spremembami statuta poglavje o delovnih razmerjih bistveno skrajšano. V statutu so v glavnem načelne določbe in smernice o medsebojnih delovnih razmerjih in samo še tiste konkretne določbe, ki jih tudi sedanji zakon obvezno razporeja v statut. Med drugim štejejo med te določbe n. pr. primeri, ko ima delavec pravico biti odsoten z dela do sedem dni s pravico do nadomestila osebnega dohodka. Ti primeri so navedeni v statutu, ker je to obvezno, hkrati pa so navedeni tudi v pravilniku o delovnih razmerjih, ker dejansko spadajo tja.

Z drugimi spremembami statuta pa so bile hkrati napravljene tudi spremembe, ki jih je narekovala organizacija podjetja. Pri tem lahko navedemo spremembe v zvezi s pripojitvijo podjetij Sadržje zelenjava-Trgohlad in »Preskrba« Tržič.

Nadalje je bil statut dopolnjen glede na novo registracijo podjetja za uvoz in izvoz. V statut so bila zato sprejeta določila o organizaciji in delu zunanjtrgovin-

skega sektorja, ki so podlaga za delo tega sektorja. Ta sektor dela v okviru organizacijske enote Mercator v koordinaciji z drugimi sektorji, zlasti pa s sektorjem trgovine na debelo in trgovine na drobno. Delo med temi tremi sektorji koordinira namestnik generalnega direktorja, kot je to določeno v statutu.

Kot novost v II. spremembah in s tem tudi v prečiščenem besedilu statuta lahko štejemo še nadaljnje sprostitev glede odločanja o sredstvih enot. Že statut iz leta 1964 in na podlagi določil zakona o sredstvih je dal precejšnje pristojnosti delavskim svetom enot glede odločanja o sredstvih. Vendar je moral upravni odbor podjetja dati soglasje k sklepom DS enot za razpolaganje o sredstvih nad vrednostjo 2 milijona Sdin (po I. spremembah), oziroma prvotno celo nad vrednostjo 800.000 Sdin.

Če primerjamo pravico posameznih organov upravljanja glede razpolaganja s sredstvi po prejšnjih določilih statuta in po novih, lahko ugotovimo, da se s to spremembo krepí samoupravljanje v enotah.

Posamezni organi imajo naslednje pravice v zvezi z razpolaganjem s sredstvi:

	P R E J		Sedaj po II. spremembah	
	za posamezni primer	letno	za posamezni primer	letno
direktor enote leta 1964	—	—	—	—
I. sprememba	—	—	do 2.000	do 20.000
UO enote I. 1964	—	—	—	—
I. sprememba	—	—	do 20.000	do 200.000
DS enote I. 1964	do 8.000	do višine lastnih sredstev	nad 20.000	nad 200.000 do višine last. sred.
I. sprememba	do 20.000			
Generalni direktor leta 1964	do 2.000	do 20.000	—	—
I. sprememba	do 2.000	do 20.000	do 5.000	do 50.000
centralni UO I. 1964	do 8.000	do 80.000	do 50.000	do 500.000
I. sprememba	do 20.000	do 200.000		
centralni DS I. 1964	nad 8.000	nad 80.000	nad 50.000	nad 500.000
I. sprememba	nad 20.000	nad 200.000		

Vsi zneski so navedeni v novih dinarjih ter smo tudi zneske iz leta 1964 po prvotnem besedilu in po I. spremembah statuta, ki so sicer v statutu navedeni v Sdin, navedli zaradi lažje primerjave v Ndin.

Sedaj razpolagajo organi upravljanja enot s svojimi sredstvi samostojno. V vsakem primeru pa morajo pred odločitvijo dobiti pismo zagotovilo svojega pristojnega računovodstva, da ima enota razpoložljiva sredstva za nakup. Če pa sta nakup ali prodaja osnovnih sredstev v nasprotju z gospodarskim načrtom enote, mora računovodstvo o tem opozoriti delavski svet enote, če pa sta v nasprotju z gospodarskim načrtom podjetja, pa centralni UO.

V zvezi s povečanjem podjetja zaradi integracije je bilo med drugim v statutu sprejeto določilo o povečanju članov centralnega UO od 9 na 11. Hkrati je bilo sprejeto priporočilo, da naj bi pri volitvah članov CUO upoštevali načelo, da bi imela vsaka enota, ki ima več kot 200 članov delovne skupnosti, po enega člana v upravnem odboru, vendar to načelo ne more omejevat članov DS pri prosti izbiri članov CUO.

V zvezi z načelom o samostojni in demokratični odločitvi delovnih ljudi pri notranjem združevanju ali izločanju enot, je bila sprejeta sprememba statuta, po

kateri se lahko začne postopek za statusno spremembo enote samo na predlog 1/5 članov delovne skupnosti tiste enote, kateri bi se z notranjo združitvijo ali izločitvijo spremenili dotedanji status.

V tem sestavku smo navedli samo nekaj določb, ki so jih zajele II. spremembe statuta in ki so bile hkrati s I. spremembami statuta upoštewane v prečiščenem besedilu.

Statut je temeljni splošni akt podjetja, s katerim morajo biti usklajeni vsi drugi splošni akti podjetja in enot. Prečiščeno besedilo statuta bo lahko služilo zlasti na novo pripojenim enotam, da uskladijo svoje splošne akte s statutom podjetja, prav tako pa naj bi tudi vse druge enote pregledale svoje splošne akte, če niso v nasprotju s prečiščenim besedilom statuta in naj čimprej napravijo potrebne spremembe.

Bodoča naloga samoupravnih organov podjetja in enot naj bi bila usmerjena zlasti v to, da bi dosegli še večje spoštovanje statuta in izvajanja vseh tistih določb, ki so pomembne za čimboljše skupno delo in za čimboljše delovno vzdušje. Prepričani smo, da bodo novoizvoljeni organi upravljanja v tej smeri nadaljevali že zastavljeno delo, ki so ga prejšnji organi samoupravljanja zelo uspešno začeli.

M. R.

Ob objavi prečiščenega besedila

Delavski svet podjetja je na 9. zasedanju 24. 3. 1967 sprejel novo prečiščeno besedilo pravilnika o delovnih razmerjih, v katerem so vsebovane prve in druge spremembe prejšnjega pravilnika.

Pravilnik je moral slediti usodi zakona in se je moral tudi mimo potrebe in volje delovne skupnosti spreminjati, kot so to narekovala spremembe temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Upajmo, da je z izdajo prečiščenega besedila temeljnega zakona o delovnih razmerjih prenehala doba naglih sprememb s tega področja ter da nam bo tudi prečiščeno besedilo našega pravilnika o delovnih razmerjih služilo daljšo dobo.

Pravilnik o delovnih razmerjih dobi hkrati z glasilom »Mercator« vsak član naše delovne skupnosti. Ker je pravilnik podlaga za urejanje naših medsebojnih delovnih razmerij in ker mora biti trajnejše vrednosti, naj ga vsak dobro prouči in tudi dobro shrani. Žal smo pred kratkim v neki poslovni enoti ugotovili, da ni imela niti enega pravilnika o delovnih razmerjih iz julija 1965, čeprav je bil tudi ta tiskan in kot priloga našega glasila izročen vsakemu članu delovne skupnosti te poslovne enote.

Dobra stran, ki jo imajo med drugim te spremembe, pa je tudi v tem, da bodo novi pravilnik o delovnih razmerjih lahko dobili tudi čalni delovnih skupnosti enot, ki so se pripojile k podjetju po juliju 1965 in ki so doslej imele le po nekaj izvodov tega splošnega akta.

V tem sestavku ni mogoče zajeti vseh novosti in sprememb, ki jih ima prečiščeno besedilo pravilnika, zato bomo navedli le nekaj najbolj značilnih.

Kdaj lahko posameznik odloča o delovnih razmerjih?

Med pomembne spremembe pravilnika o delovnih razmerjih, ki jih sedaj zakon dopušča, štejejo primeri, v katerih lahko posameznik odloča o delovnih razmerjih.

Neposredni vodja lahko v izjemnih primerih, zlasti ko se zaradi zunanjih vzrokov izredno poveča promet oziroma izredno poveča delo na enem delovnem mestu oziroma izredno zmanjša na drugem delovnem mestu, ali ko je treba nadomestiti nenadoma odsotnega delavca, začasno razporedi ali premesti delavca v drug kraj brez njegove privolitve, na delovno mesto, ki terja enake ali neposredno nižje strokovne ali druge delovne sposobnosti. Tak premestitev ali razporeditev mimo volje delavca pa sme trajati samo toliko časa, dokler trajajo navedene okoliščine. Delavcu pripada v tem primeru osebni dohodek rednega delovnega mesta, če je večji, oziroma delovnega mesta, na katero je razporejen, če je ta večji. Hkrati mu pripada tudi morebitni potni stroški.

Posameznega delavca lahko enota s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov ali drugim ustreznim splošnim aktom pooblasti za izdajanje odločb o delu preko polnega delovnega časa, če so sicer podani pogoji za tako delo.

Neposredni vodja lahko začasno razporedi delavca na vsako delovno mesto v primeru višje sile, ki je že nastopila ali se neposredno pričakuje, vendar samo toliko časa, kolikor je nujno, da

se višja sila odvrne, rešijo človeška življenja in podjetje zavaruje pred škodo. Taki primeri bi bili ob požaru, poplavi, potresu ali pa tudi ob nenadnem kvaru surovin, materiala ali delovnih sredstev in podobno. Ta pravica neposrednega vodje je bila urejena že v prejšnjem pravilniku o delovnih razmerjih, vendar ni bila v skladu s tedanjim besedilom temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Pravilnik pa je kljub temu dal to pravico posamezniku, ker bi sicer ta lahko zagrešil kaznivo dejanje zaradi opustitve, kolikor ne bi ukrenil vse potrebno, tako da sam rešuje ljudi in blago in s tem, da takoj napoti v reševalno akcijo vse delavce, ki so v njegovi enoti.

Odstranitev z delovnega mesta in razporeditev na drugo delovno mesto je prav tako novost, ki jo uvaja pravilnik in jo sedaj zopet dopušča zakon.

Neposredni vodja odloča o odstranitvi in razporeditvi delavca na drugo delovno mesto, če ga zaloti pri hujši kršitvi delovne dolžnosti, ki narekuje odstranitev, da se ne bi kršitev ponovila. Pijanost med delom šteje med hujše kršitve delovnih dolžnosti. Če bi n. pr. voznik tovornega avtomobila hotel pijan voziti, ga lahko neposredni vodja takoj odstrani z delovnega mesta in razporedi na drugo delo, če je seveda tedaj zmožen v redu opravljati to drugo delo.

O taki odstranitvi z delovnega mesta in razporeditvi na drugo delo mora neposredni vodja isti dan obvestiti komisijo za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti. Komisija za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti pa mora najpozneje v treh dneh vzeti odločbo neposrednega vodje v obravnavo in jo lahko potrdi, razveljavi, ali pa odpravi.

Za čas odstranitve z rednega delovnega mesta gre delavcu osebni dohodek po delovnem mestu, na katerega je razporejen. Odstranitev pa sme trajati najdalj do dokončne odločitve o kršitvi delovnih dolžnosti in o delavčevi krivdi.

Nič več notranjega razglašanja delovnih mest

Prejšnja določila pravilnika so razlikovala razglašanje delovnih mest s svojimi sredstvi za informacije, to je z objavo na oglasni deski, z okrožnico ali z objavo v glasilu »Mercator«, in razglašanje delovnih mest z javnimi sredstvi za informacije. Z javnimi sredstvi za informacije so se obvezno razglašala vsa vodilna delovna mesta, za katera je veljal razpisni postopek.

Po novih določilih zakona in pravilnika je bila beseda »razglas« opuščena. Sedaj je obvezno objavljane vseh prostih delovnih mest z javnimi sredstvi za informacije, in sicer:

a) za vodilna delovna mesta z objavo v dnevnem časopisu, kar izvede centralni upravni odbor. Hkrati se mora predložiti prijava občinskemu zavodu za zaposlovanje;

b) za vsa druga delovna mesta šteje objava občinskega zavoda za zaposlovanje kot objava z javnimi informacijskimi sredstvi. Zaradi tega je dolžnost delovne organizacije, da prosta delovna mesta prijavi občinskemu zavodu za zaposlovanje, zavod pa je dolžan,

Pravilnika o delovnih razmerjih

da vsako prijavljeno prosto delovno mesto takoj objavi na način, ki je dostopen občanom.

Pravilnik na novo ureja, kdaj lahko štejemo, da je delovno mesto prosto

Na novo uvedeno ali izpraznjeno delovno mesto ni hkrati že prosto delovno mesto. Možno je, da se izpraznjeno delovno mesto sploh ne zasede več.

Po zakonu mora podjetje delavca, ki bi mu sicer prenehalo delo, razporediti na drugo ustrezno delovno mesto v podjetju.

Nadalje ima delavec po 30. členu TZDR pravico, da se razporeja na delovna mesta, ki ustrezajo njegovi delovni sposobnosti, njegova dolžnost pa je, da med delom izpopolnjuje svoje delovne sposobnosti.

Da bi še v naprej prvenstveno zagotovili prostovoljne razporeditve in premestitve — določa pravilnik, da se podatki o vseh izpraznjenih ali na novo uvedenih delovnih mestih najprej za osem dni sporočijo delavcem iste ali drugih enot na oglasni deski, ali z okrožnico.

Ce se v 8 dneh nihče ne prijavi komisiji za sprejem in razporejanje, šteje da je delovno mesto prosto in se prijavi občinskemu zavodu za zaposlovanje. Poprej je pa možna še *razporeditev ali premestitev* na predlog vodje sektorja, ali direktorja enote, ki jo lahko izvede komisija za sprejem in razporejanje, če to zahteva delovni proces in če pogoji ustrezajo delavčevim strokovnim in drugim pogojem, prav tako je možna tudi začasna razporeditev. Če uspe taka razporeditev ali premestitev, tudi ne moremo šteti, da je delovno mesto prosto, ker se je zasedlo po razporeditvenem oziroma premestitvenem postopku.

Suspens

Odstranitev z delovnega mesta smo že omenili med pravicami posameznika.

Pravilnik in zakon pa razlikujeta dvoje:

— odstranitev z delovnega mesta in

— odstranitev iz podjetja.

O odstranitvi z delovnega mesta in razporeditvi na drugo delovno mesto odloča neposredni vodja, kadar je bil delavec zaloten pri hujši kršitvi delovne dolžnosti. Če pa delavec ni bil zaloten pri sami kršitvi, pač pa je zoper njega že tekel postopek zaradi hujše kršitve delovnih dolžnosti in je komisija za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti sprejela sklep, da predlaga delavskemu svetu izključitev delavca, lahko ta komisija hkrati odloči, da delavca odstrani z delovnega mesta in razporedi na drugo delovno mesto. Da ne bi prišlo do nesmotrnega razporejanja, je pravilnik naložil komisiji še dolžnost, da se mora poprej posvetovati z neposrednim vodjem delavca.

V primeru take odstranitve z delovnega mesta gre delavcu osebni dohodek po delovnem mestu, na katerega je razporejen ter je lahko nižji, kot osebni dohodek njegovega rednega delovnega mesta.

Odstranitev iz podjetja je hujši ukrep, ki se lahko uporabi le zoper delavca, ki je v kazenskem postopku zaradi dejanja, ki ga je storil na delu ali v zvezi z delom. O taki odstranitvi odloča samo pristojna komisija za

obravnavo kršitev delovnih dolžnosti. Delavec ima v tem primeru pravico do nadomestila osebnega dohodka enakega povprečni akontaciji za čas, ki ga določi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov delavcev enote. Če pa pravilnik enote ne določi tega časa, se upošteva povprečna akontacija delavčevega osebnega dohodka v prejšnjem tromesečju.

Povračilo škode

Glede krivdne oblike, ki je podlaga za delavčev odgovor, da povrne škodo, ki jo je povzročil pri delu, je sedaj v zakonu sprejeta omilitve. Delavec odgovarja za materialno škodo, ki jo je na delu ali v zvezi z delom povzročil delovni organizaciji namenoma ali iz velike nepazljivosti (prej samo iz nepazljivosti, torej tudi majhne nepazljivosti). Povzročeno škodo mora povrniti.

Komisija za obravnavo škode, ki jo imenuje delavski svet enote, mora ugotoviti obstoj škode, količine, v katerih je škoda nastala in kdo jo je povzročil. Če pa je bila škoda izvršena hkrati s kršitvijo delovnih dolžnosti, ugotovi te podatke komisija za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti. Ena ali druga komisija mora o višini škode, ki jo je delavec dolžan vrniti, izdati pismen sklep in ga dokazno vročiti delavcu. Delavec mora biti pozvan, da da pismeno izjavo, da bo škodo povrnil in v kakšnih rokih jo bo plačal.

Ce delavec ne povrne škode oziroma če v 30 dneh ne da pismene izjave, da je pripravljen škodo povrniti takoj ali v obrokih, se sme odškodninski zahtev zoper delavca uveljavljati le

s tožbo pri sodišču splošne pristojnosti.

Za delno ali popolno oprostitev povračila škode je zakon diktiral, da sme odločbo o tem izdati samo najvišji organ delovne organizacije, to je pri nas centralni delavski svet. Ta ureditev je neprimerna za velika podjetja, ki imajo enote z velikimi samoupravnimi pravicami in z lastnimi voljenimi samoupravnimi organi.

Da bi zadostili črki zakona in da bi hkrati zagotovili ustavne in statutarne pravice samoupravnih organov naših enot, smo v pravilniku postopek zaradi opustitve povračila škode usmerili v prvi vrsti na poprejšnje soglasje delavskega sveta enote. Predlog za popolno ali delno opustitev povračila škode da pristojna komisija najprej v soglasje DS enote. Po sprejetem soglasju da skupni predlog delavskemu svetu podjetja za vse popolne ali delne opustitve povračila škode v enoti, za prejšnje četrletje.

Popolna ali delna opustitev škode pa ne pride v poštev, če je delavec namenoma povzročil škodo.

Dopusti in druge določbe

Pravico do dopusta pridobi delavec po 11 mesecih nepretrganega dela pri podjetju. Če pride delavec, ki še nima 11 mesecev nepretrgane delovne dobe iz druge delovne organizacije na delo v podjetje najpozneje v treh dneh, ko je nehal delati v prejšnji delovni organizaciji, se mu prejšnja delovna doba všteje in pridobi pravico do letnega dopusta, čim doseže skupno 11 mesecev delovne dobe. Če pa delavec nastopi delo kasneje, kot v treh dneh, odkar je nehal delati v

prejšnji delovni organizaciji, mora na novo izpolniti 11-mesečno delovno dobo, da pridobi pravico do dopusta.

Pri merilih za odmero dopusta je bilo povečano število dni letnega dopusta, ki pripada delavcem po delovni dobi.

V pravilniku je še vrsta novih določb, od katerih bi lahko šteli kot pomembnejšo določilo o preizkusu delovnih sposobnosti pred sprejemom na delo — z avdicijo, oziroma pogovorom z delavcem, s pismeno nalogo ali z drugo obliko preizkusa.

Posebni pogoj poizkusnega dela je po zakonu in s tem v zvezi tudi po pravilniku precej zapleten. Razen tega je poizkusno delo lahko tudi za delavca usodno, ker preneha z delom v prejšnji delovni organizaciji, v dobri veri, da mu bo delo v novi delovni organizaciji šlo. Ko pa komisija za ocenitev uspeha poizkusnega dela ugotovi z negativno oceno, da delavec ni primeren za delo, mu preneha delo po sklepu upravnega odbora. S tem je marsikateri delavec izgubil delo v prejšnji in v novi delovni organizaciji ter ostane na cesti.

Zato so preveritve z poprejšnjimi avdicijami in nalogami boljše ter delavec lahko že poprej tudi sam spozna, ali bo zmož delovne naloge na prostem delovnem mestu.

V tem članku smo navedli samo nekaj novih oziroma spremenjenih določb pravilnika o delovnih razmerjih. Ker bo vsak član delovne skupnosti dobil pravilnik v osebno uporabo, je prav, da ga prouči, da bo poznal svoje obveznosti in svoje pravice in kar je še zlasti važno, da ne bo kratil in kršil pravic svojih sodelavcev.

M. R.

Sklepi organov upravljanja

Na 9. zasedanju dne 24. 3. 1967 je centralni DS razpravljal in sklepal o naslednjem:

● Sprejel je II. spremembe statuta veletrgovine »Mercator«, ki so bile poprej dostavljene delovni skupnosti podjetja in so priložene v prečiščenem besedilu tej številki glasila.

● Sprejel je predlagane II. spremembe pravilnika o delovnih razmerjih veletrgovine Mercator. Hkrati je sprejel tudi prečiščeno besedilo pravilnika o delovnih razmerjih podjetja, ki so priložene tej številki glasila.

● Sprejel je spremembo 56. člena okvirnega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov delavcev veletrgovine Mercator, ki se glasi:

»Povračilo stroškov za uporabo lastnih vozil pri opravljanju službene dolžnosti se ureja s pravilnikom enote.«

● Razpisal je volitve v CDS in DS enot za dan 25. 4. 1967. Zaradi previsokega števila članov CDS je sprejel sklep, da se v letu 1967, kakor tudi v nadaljnjih letih, voli na vsakih začetih sto članov delovne skupnosti v posamezni enoti po en član v CDS, in ne kot doslej, ko se je volil na vsakih začetih petdeset članov po en član v CDS.

Glede števila članov, ki jih volijo posamezne enote in glede komisij za sestavo volilnih imenikov je sprejel poseben

sklep o razpisu volitev, ki je bil dostavljen poslovnim enotam. V centralno volilno komisijo je imenoval Mirka Ruplja, Dragico Derglin in Vinka Turka.

● Odobril je prodajo poslovnih prostorov na Dvoru, kjer je bila bivša prodajalna PE Hrane. Dobljeni znesek od te prodaje je namenil za adaptacijo stavbe v Dvoru, ki jo je ObS Ljubljana-Vič-Rudnik prenesla v osnovna sredstva podjetja.

● Soglašal je s sklepom DS PE Litija o odprodaji dvorišča stavbe v Litiji na Valvazorjevem trgu 12.

● Odobril je nakup skladiščnih prostorov v Logatcu, ki jih bo PE Logatec uredila za svoje skladiščne prostore, za znesek 3000 Ndin, v breme poslovne enote Logatec.

● Odobril je nakup stavbe v Ljubljani, Poljanska 46, od Stanovanjskega podjetja »Dom« za znesek 5.987,00 Ndin, ki jo bo poslovna enota Hladilnica uporabljala za bivalnico svojih delavcev.

● Soglašal je s sklepom DS PE »Preskrba« Tržič o nakupu poslovnih prostorov v Lešah 41 za znesek 40.000 Ndin in nakupu poslovnih prostorov v Slapu št. 23 za znesek 90.000 Ndin od Kmetijske zadruge Tržič. Sredstva za ta nakup krije PE »Preskrba« iz svojih skladov.

● Soglašal je s sklenitvijo najemninskega odnosa s Krajev-

no skupnostjo Podpeč za poslovne prostore prodajalne v Podpeči, s tem da bo v veletrgovina Mercator v doglednem času prispevala 20 milij. Sdin za adaptacijo te prodajalne.

● Potrdil je predlog gospodarsko-računskega sektorja podjetja, da se amortizacija osnovnih sredstev podjetja obračunava po določilih zakona o stopnjah amortizacije osnovnih sredstev, razen za avtomobile, za katere znaša amortizacijska stopnja 20 %.

● Soglašal je z izločitvijo prodajaln Velike Lašče 53, Turjak 17, Rob 1, in Karlovica 7, s tem da mora biti predložen še zapisnik o izvedbi referenduma, ob pogojih, ki jih je določil delavski svet PE Hrana.

SKLEPI

10. zasedanja CDS
z dne 21. 4. 1967:

● CDS je soglašal s sklepom delovne skupnosti poslovne enote »Tržan« Mokronog o izločitvi od matičnega podjetja veletrgovine Mercator v samostojno podjetje »Tržan« Mokronog, s posebnim izločitvenim sklepom.

● Zaradi razdelitve sredstev med matičnim podjetjem in izločitvijo se enoto »Tržan« Mokronog je CDS po temeljnem zakonu o podjetjih imenoval posebno komisijo za razdelitev (Nadaljevanje na 4. strani)

Sklepi organov upravljanja

(Nadaljevanje s 3. strani)

sredstev, pravic in obveznosti. V komisijo sta bila imenovana dva predstavnika, izvoljena izmed članov delovne skupnosti izločujoče se enote, po en predstavnik pa izmed članov drugih enot podjetja, predsednika pa je imenoval DS podjetja.

- Obravnaval in sprejel je analizo zaključnega računa podjetja za leto 1966, iz katere je razvidno, da se je celotna realizacija v primerjavi s preteklim letom zvišala za 21 %, plan za leto 1966 pa je bil dosežen 115 %.

Iz realizacije po poslovnih enotah je razvidno, da se indeks porasta giblje od 106 v PE »Tržan« Mokronog do 142 v PE »Špecerija«, kar je odraz pridobitve novih poslovnih prostorov.

Povprečno število zaposlenih je izračunano na podlagi dejansko opravljenih ur in se je povečalo nasproti preteklemu letu le za 2 %.

Indeks po posameznih enotah variira od 92 do 110. Večji porast, to je za 10 %, ima le PE »Špecerija« zaradi pridobitve novih prodajnih površin, sicer pa je število zaposlenih v upadanju.

Posledica upadanja števila zaposlenih je pa tudi posledica povečanja prometa na enega zaposlenega, saj se je povečal nasproti letu 1965 za 18 %.

Zaloge blaga nasproti istemu razdobju v letu 1965 za podjetje kot celoto so se povečale za 18 %, indeks povprečnih zalog za podjetje kot celoto pa znaša 126. Če primerjamo indeks porasta povprečnih zalog z indeksom porasta realizacije, ugotovimo, da so se zaloge znatno zvišale od dosežene prometa. Koeficient obračanja zalog je v padanju in znaša za leto 1966 10,44 in se je v primerjavi s preteklim letom občutno zmanjšal, saj znaša indeks 96.

Koeficient obračanja zalog se se je znižal v vseh enotah, razen v obratu Tovarna mesnih izdelkov in v PE Sadje-zelenjava.

Za leto 1966 znaša povprečni neto osebni dohodek za podjetje kot celoto 860,86 Ndin in se je povečal nasproti preteklemu letu za 31 %. Najnižji neto OD je dosegla PE Tržan, Mokronog z zneskom 671,58, najvišji pa PE Hladilnica z zneskom 1.222,49, ker so pri njej zaposleni delavci s težkimi delovnimi pogoji.

Iz primerjave delitve celotnega dohodka in dohodka nasproti preteklemu letu je razvidno, da je indeks realizacije in celotnega dohodka 123, indeks dohodka pa je zaradi višjih stroškov le 121.

Iz ugotovitev, ki jih je prikazala analiza zaključnega računa za leto 1966, so razvidne pomanjkljivosti dosedanjega gospodarjenja in objektivne težave, v katerih se je znašla trgovina prehranske stroke v izvajanju gospodarske reforme. Osnovni problem, ki otežkoča normalno gospodarjenje, je vedno manj ugoden odnos med zalogami in obratnimi sredstvi. Vsako povečevanje fizičnega obsega prometa pri sedanjih politiki kreditiranja stanje še slabša ter nam uveljavljanje gospodarske reforme narekuje, da v tekočem letu uporabimo vse možne

ukrepe od produktivnosti pa tja do smotrnega koriščenja vseh sredstev, da bo leto 1967 ugodno zaključeno.

- CDS je za leto 1967 sprejel plan investicij v skupnem znesku 9,800,000 Ndin.

Ta sredstva se namenijo za naslednja investicijska oziroma adaptacijska dela:

1. Trgovski center Ljubno,
2. Novo mesto — Moda I.,
3. Novo mesto — II.,
4. trgovski center Grosuplje,
5. trgovski paviljon Vevče,
6. adaptacija in oprema na Tržaški cesti »B«,
7. nakup stavbe v Metliki,
8. ureditev poslovnih prostorov na Aškerčevi 3,
9. nakup zemljišča na Vrhovcih.

- Zaradi nujnosti adaptacije potrošniškega centra Šavsko naselje, je CDS sprejel sklep, da se pri nadaljnjih možnih raz-

položljivih sredstvih prvenstveno in kot prva upošteva adaptacija potrošniškega centra Šavsko naselje.

- CDS je odobril nakup lokacije v Hotiču, parc. št. 1366/66 za gradnjo trgovskega centra za znesek 60.000 Ndin, plačljivo v obrokih do leta 1968. Z gradnjo centra se začne v poznejših letih.

- Odklonil je ponudbo Društva prijateljev mladine iz Radmirja za odkup počitniškega doma v Radmirju, kakor tudi ponudbo za odkup poslovnih prostorov v Radmirju, kjer ima PE »Jelka« svojo prodajalno.

- S stanovanjskim podjetjem »Dom« Ljubljana ter z ostalimi stanovanjskimi podjetji se sklene pogodba za adaptacijo posameznih prodajaln v območju mesta Ljubljana.

- Potrdil je dodatek k pogodbi, sklenjen med Jožetom Juvačnom in solastniki za spremembo služnosti, tako da lahko vsakokratni lastnik gospodujočega zemljišča parc. št. 67, vl. št. 51, k. o. Ljubno uporab-

lja pravico vhoda, izvoza in uvoza iz republiške ceste po novo napravljeni poti preko parcel 166/1 in stavbnih parcel 64 in 65.

NA 11. ZASEDANJU CDS
DNE 11. 5. 1967, PA JE CDS
razpravljal o naslednjem:

- Predsednik centralne volilne komisije je podal poročilo o poteku in izidu volitev v CDS, ki so bile 25. 4. 1967, z ugotovitvijo, da so bile volitve pravilno opravljene (izid volitev je objavljen posebej).
- V verifikacijsko komisijo za ugotovitev pravilnosti mandator članov CDS so bili izvoljeni Vilko Korenčan, Karel Nevečny in Jurij Vuk, ki so ugotovili, da so bila oddana potrdila pravilno izdana. CDS je nato potrdil mandate novoizvoljenih članov CDS.

Obravnaval je poročilo predsednika prejšnjega upravnega odbora podjetja ter po ugotovitvi, da je CUO v svoji mandatni dobi v redu in pravilno gospodaril, sprejel razrešnico prejšnjega upravnega odbora.

Izidi volitev članov CDS dne 25. aprila 1967

ČLANI CDS

Izvoljeni 25. aprila 1967

Jurij Vuk

Ančka Žitnik
Vilko Korenčan
Marjanca Vrhovec
Anica Seliškar

Karel Nevečny
Franc Berčon
Drago Verbič

Marija Petrič

Ciril Jarnovič
Milan Kavčič

Poslovna enota	Skupno število		Glasovnice		Ni glasovalo		Število	
	volivcev	glasovnic	veljavne	neveljavne	opravičeno	neoprav.	kandidatov	izvoljenih
Emona	158	149	149	—	9	—	2	1
Grmada	276	268	256	12	—	8	4	2
Hrana	231	224	224	—	7	—	4	2
Mercator	435	399	394	5	36	—	4	3
Rožnik	101	92	92	—	5	4	2	1
Standard	153	140	140	—	13	—	3	1
Špecerija	158	148	148	—	9	1	3	1
Skupaj	1.512	1.420	1.403	17	79	13	22	11

EMONA
GRADIŠČE
GRMADA

HRANA

JELKA
LITIJA
LOGATEC
MERCATOR

METLIKA
POLJE
ROŽNIK
STRAŽA
STANDARD
ŠPECERIJA

SADJE-ZELENJAVA

TOVARNA MESNIH IZDELKOV

HLADILNICA
PRESKRBA

Izvoljeni 28. aprila 1966

Miro Zajc
Štefka Slak
Tončka Habič
Anica Ovca
Anica Avsenik
Vinko Jugović
Andrejka Žerovnik

Milan Savšek
Milica Tešar
Rajko Igljčar
Jože Mirtič
Vinko Kušar
Stane Pust

Francka Križ
Stane Markelj
Anton Stančič
Pepca Bednar
Marija Vesel
Fanc Cvelbar

Izvoljeni 18. julija 1966

Janko Mulej
Luka Oraž
Ignac Mesarič
Ignac Horvat
Rajko Škafar
Severin Peruzzi
Jože Veber

Franjo Borovnik
Rudi Peteh
Rudi Miler
Janez Trontelj
Ivan Majerle
Filip Jarc

Izvoljeni 23. januarja 1967
Jože Mokorel — za 2 leti
Marjan Gradišar — za 1 leto
Milan Česen — za dobo 1 leta

● Za nove člane centralnega upravnega odbora so bili izvoljeni:

1. Dolinšek Franc,
2. Jarnovič Ciril,
3. Logar Viktor,
4. Nevečny Karel,
5. Ramšak Jože,
6. Resman Jože,
7. Selan Janez,
8. Vajda Anica,
9. Vuk Jurij,
10. Korenčan Vilko,

PE Sadje-zelenjava,
PE »Standard« Novo mesto,
OE Mercator
OE Mercator
PE Litija
PE Grmada
obrat Tovarna mesnih izdelkov
OE Mercator
PE Emona
PE Grmada

Za namestnike članov CUO so bili izvoljeni:

1. Brvar Viktor,
2. Česen Milan,
3. Damjanovič Slavka,
4. Križanič Marija,
5. Markelj Stane,
6. Marolt Viktor,
7. Petrina Vida,
8. Petrič Marija,
9. Slak Stefka,
10. Seliškar Anica,

PE Emona
PE »Preskrba« Tržič
PE Grmada
obrat Tovarna mesnih izdelkov,
PE Polje
OE Mercator
PE Špedicija
PE Rožnik
PE »Gradišče« Trebnje
PE Hrana

● CDS je imenoval naslednje komisije:

a) komisija za varstvo statuta:

1. Mirko Rupelj, OE Mercator — predsednik
2. Stane Urbančič, PE Sadje-zelenjava — član
3. Marjan Pogačnik, OE Mercator — član

b) centralna komisija za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti:

1. Mirko Rupelj, OE Mercator — predsednik
2. Jože Resman, PE Grmada — član
3. Rudi Peteh, obrat Tovarna mesnih izdelkov — član

c) komisija za osnovna sredstva:

1. Ludvik Rode, OE Mercator — predsednik
2. Miro Rozman, PE Grmada — član
3. Rado ing. Otrin, PE Hladilnica — član

d) komisija za varstvo pri delu:

1. Marjan Pogačnik, OE Mercator — predsednik
2. Dušan Mole, OE Mercator — član
3. Vera Beber, PE Grmada — član

e) Komisija za okvirni pravilnik o delitvi dohodka:

1. Ciril Jarnovič, PE »Standard« — predsednik
2. Stane Vrhovec, OE Mercator — član
3. Olga Strakelj, PE Hrana — član

● CDS je v zvezi s finansiranjem strokovnega šolstva v letu 1967 sprejel naslednje priporočilo:

1. DS enot naj na podlagi prošnje posameznih občinskih skupščin na svojih zasedanjih določijo višino prispevka v odstotkih od bruto osebnih dohodkov delavcev, izplačanih v letu 1967, za finansiranje strokovnega šolstva posameznih občinskih skupščin. Ta prispevek naj bo najmanj 1 % od bruto OD delavcev. DS nekatere enote so te sklepe že sprejeli (PE Litija 1 %, Hrana 1 %, Metlika 1 %, Emona 1 %, Jelka

1 %, Grmada 1.25 %, Špecerija 1 %, »Preskrba« 1 %, Gradišče 1 %).

2. Ko delavski sveti enot odobrijo višino prispevka, sklenejo direktorji enot pogodbe s pristojno Obs o finansiranju strokovnega šolstva. Prispevki bremenijo sredstva za strokovno izobraževanje posameznih enot.

3. V pogodbah je treba posebej določiti:

— da se bo prispevek odvajal mesečno obenem z izplačilom delavcev na tekoči račun sklada za šolstvo pristojne Obs,

— da se pogodba sklene za leto 1967 in neha veljati takoj, ko se s splošnim predpisom na drug način uredi finansiranje strokovnega šolstva, oziroma ko bo začel veljati novi zakon o finansiranju izobraževanja in vzgoje.

4. O izvršitvi tega priporočila mora gospodarsko-računski sektor sestaviti posebno poročilo za CDS, ki ga bo obravnaval skupno s poročilom o poslovanju podjetja kot celote za prvo polletje letošnjega leta.

● CDS je v zvezi z obravnavanjem stroškov glasila Mercator sprejel naslednji sklep:

Za leto 1967 se za kritje vseh stroškov izdajanja glasila Mercator odobri znesek 6.000.000 Sdin, v breme sredstev za vzgojo kadrov. Glasilo se bo tiskalo v 3.000 izvodi in razdelilo posameznim enotam, ki bodo prejele naslednje število izvodov:

PE Emona 150 izvodov
PE Gradišče 60 izvodov
PE Hrana 250 izvodov
PE Grmada 290 izvodov
PE Hladilnica 30 izvodov
PE Jelka 55 izvodov
PE Litija 120 izvodov
PE Logatec 60 izvodov
OE Mercator 625 izvodov
PE Metlika 60 izvodov
PE Polje 90 izvodov
PE Rožnik 100 izvodov
EE Straža 20 izvodov
PE Standard 150 izvodov
PE Sadje-zelenjava 350 izvodov
PE Špecerija 170 izvodov
Obrat TMI 280 izvodov
PE Tržan 20 izvodov
PE Preskrba 120 izvodov

skupaj 3.000 izvodov glede na število zaposlenih 2.748 na dan 1. 1. 1967. V skupnem številu je všteto tudi 297 vajencev.

Za stroške izdajanja glasila se ob vsakem tromesečju obremenijo vse enote v breme sredstev za vzgojo kadrov, glede na prejeto število izvodov in ceno enega izvoda.

● Sprejel je plan izobraževanja za podjetje kot celoto, s tem da stroški izobraževalnih akcij po planu podjetja bremenijo posamezne enote v tisti višini, kolikor so sorazmerno udeležene v skupnih stroških posameznih akcij.

Plani izobraževanja posameznih enot so sestavni del plana izobraževanja podjetja kot celote (plan je objavljen posebej). Stroški posameznih izobraževalnih akcij po planih izobraževanja enot bremenijo stroške enote.

Komisija za izobraževanje, ki jo je imenoval CDS dne 20. 4. 1966 (Vilko Korenčan, Marjan Pogačnik in Anton Stančič), mora zasledovati izvrševanje plana izobraževanja za podjetje kot celoto in posameznih enot.

Plan izobraževanja za podjetje kot celoto izvaja splošni sektor podjetja, plan izobraževanja enot pa splošne službe enot v sporazumu s splošnim sektorjem pod-

jetja, zaradi koordinacije posameznih akcij med enotami.

Delavski sveti enot morajo najmanj dvakrat letno razpravljati o strokovnem izobraževanju osebja enot, izvrševanju plana izobraževanja enote in podjetja kot celote in v zvezi s tem sprejeti ustrezne sklepe.

● Potrdil je sklep DS PE Emona o razširitvi predmeta poslovanja v poslovalnici na Karlovski 19 na prodajo mleka in mlečnih izdelkov.

Nadalje je potrdil sklep DS PE Rožnik za razširitev predmeta poslovanja na prodajo kruha in mleka v prodajalni Titova 86 in Titova 238.

● Na podlagi predloga komisije za razdelitev sredstev, pravic in obveznosti ob izločitvi PE »Tržan« Mokronogu, je CDS odklonil predlog PE »Tržan«, da se ji ob izločitvi prenesejo v osnovna sredstva poslovni prostori v Mokronogu, kupljeni od Henrika Bulca. Poslovni enoti »Tržan« se ob izločitvi vrnejo sredstva, ki jih je ta enota vložila v skupne sklade podjetja, v višini 52.988,64 Ndin.

ŠE DVE 15-LETNICI V PE »GRMADA«

V našem podjetju se vrstijo
proslave 15-letnice ustanovitve
posameznih enot. V tej številki našega glasila objavljamo
članka ob 15-letnici PE »Grmada« in PE »Emona«.

Predsednik DS PE »Grmada« tov. Jože Resman je na svečanem zasedanju dne 22. 3. 1967 dejal: Trgovina v Jugoslaviji ni več samo distributer blaga, temveč postaja iz dneva v dan aktivnejši faktor v celotnem procesu denarblago, blago-denar, skratka vse več postaja aktivni indikator — usmerjevalec proizvodnje in poročne.

Če gledamo iz takega zornega kota našo trgovino, bomo mnogo lažje razumeli, zakaj je bila potrebna združitev in kakšne prednosti le-ta ima. Živimo v času hitrih tehničnih, ekonomskih in družbenih sprememb. Te spremembe same narekujejo neizprosno integracijo v gospodarstvu in družbenem življenju. Gospodarstvo se po vsem svetu združuje. S tega stališča moramo obravnavati tudi razvoj PE »Grmada« in veletrgovine »Mercator« kot celote v zadnjih 5 letih. Hkrati pa PE »Grmada« slavi svoj 15-letni jubilej in prav je, da se obrnemo za ta čas nazaj in pregledamo prehojeno pot.

Predhodnik naše enote — prejšnje podjetje je bilo ustanovljeno 20. 12. 1951, z rednim poslovanjem pa je tedanje podjetje začelo 1. 2. 1952. Podjetje je nastalo iz decentraliziranih podjetij Hrana, Preskrba in Koloniale. Tedaj je v okviru podjetja poslovalo 17 (Nadaljevanje na 6. strani)

Predsednik DS PE »Grmada« Jože Resman je obudil spomine na minulih 15 let

(Nadaljevanje s 5. strani)
poslovalnic. Od teh je bilo 13 od podjetja Koloniale. Sredstva so bila seveda skromna. Ustanovitelj je dodelil zelo skromna skladišča in zasilne poslovne prostore na Celovski c. 34 in 43. Vodstvo podjetja je prevzel takratni direktor tov. Miro Oven. Ostali uslužbenci uprave pa so prišli predvsem od trgovskega podjetja Koloniale in preskrbe Minot. Začetni predmet poslovanja je bil: trgovina z živili in gospodinjskimi potrebščinami, mešano industrijsko blago, tobak in tobakni izdelki, cigaretni papir in vžgalice.

V letu 1952 je podjetje prevzelo tudi poslovalnico Titovih zavodov Litostroj, tako da je bilo konec leta 1952 v okviru podjetja 18 poslovalnic. V takem obsegu je podjetje poslovalo do vključno 30. 6. 1954. Tedaj so se osamosvojile: Stritarjeva 9, Kidričeva 5 in Litostrojska 41. Osamosvojile so se na pobudo oblastvenih organov. Istega leta pa je podjetje prevzelo 2 poslovalnici od kmetijskih zadrug, in sicer poslovalnico Šentvid 18 in Dolnice 11. V letih 1955 in 1956 se število poslovalnic ni spremenilo, v letu 1957 je bila ukinjena poslovalnica Celovška 34 zaradi preureditve v mlekar-

Iz tega je razvidno, da so se dogajale med 15-letnim poslovanjem stalne organizacijske spremembe in da je obseg poslovanja kljub raznim težavam stalno rasel, saj se je promet povečal od 196,876.000 Sdin leta 1952 na 4.686.000.000 Sdin v letu 1966. To pa je dokaz o uspešni rasti podjetja. Istočasno tudi dokaz o številnih težavah, katere je moralo podjetje prebroditi.

Osnovna sredstva so se v času razvoja povečala od 1.283.000 v letu 1952 na 255.311.000 Sdin v letu 1967, kar predstavlja več kot 200-kratno povečanje. Ne glede na to, da smo morali več trgovin zapreti, si je poslovna enota kljub raznim težavam uspešno utirala pot navzgor.

Ob obračunu 15-letnega dela in ugotovljenem velikem razvoju se vprašajmo, kdo je opravil to veliko delo? Odgovor je lahek, to so delavci in uslužbenci, ki so z vlaganjem svojih fizičnih in umskih sposobnosti dali vse za ustvaritev močne in rentabilne poslovne enote. Priznati moramo, da je kolektiv sodeloval kot celota, kot družina, ki se zaveda, da je odgovorna za zaupana družbena sredstva in da ji bo le uspeh podjetja zagotovil boljše življenjske pogoje.

Predsednik CDS Vinko Kušar čestita delovnemu kolektivu PE »Grmada«

Kot že rečeno, je vodstvo bivšega podjetja prevzel ob ustanovitvi tov. Miro Oven in ga vodil do leta 1955, od tedaj dalje do pripojitve k »Mercatorju« tov. Vinko Turk in dalje tov. Jože Renner. K dobremu uspehu poslovanja je v nemajhni meri prispevalo tudi

to, da se tudi ostali vodilni kader ni pogosto menjal. Temeljni uspeh PE tiči v tem, da je stalno vzgajalo mnogo novega kadra. To pot je treba tudi v bodoče nadaljevati, sicer pa najboljše govorijo številke.

Ob 15-letnici PE »GRMADE« so prejeli jubilariti priznanje in skromna darila

Leto	Delavci, uslužbenci	Vajenci	Izučilo vajencev
1952	59	8	7
1953	62	9	9
1954	56	8	8
1955	55	9	8
1956	53	11	10
1957	53	9	9
1958	69	17	13
1959	91	20	17
1960	101	25	14
1961	266	56	32
1962	260	40	10
1963	232	47	17
1964	246	35	18
1965	254	46	18
1966	243	38	19

Skupaj 208

V začetku poslovanja vprašanje trgovskega kadra ni bilo pereče, tako da je podjetje po potrebi lahko dobilo prodajni ali ostali kader. Kasneje se je zaradi

razmeroma nizkih osebnih dohodkov v naši stroki problem kadra zelo zaostрил. V trgovino smo morali sprejemati nekvalificirane (Nadaljevanje na 7. strani)

no in mlečno restavracijo. Na novo smo ustanovili poslovalnico na Crnučah 26. V drugi polovici 1958 sta se k podjetju priključili trgovini Thea in Kava, na novo pa je bil ustanovljen potrošniški center na Celovski c. 104, tako da je ob koncu leta 1958 poslovalo v sklopu podjetja 21 prodajaln. Dne 1. januarja 1959 smo prevzeli poslovalnico kmetijske zadruge Savlje. V potrošniškem centru na Celovski c. smo sredi leta 1959 prevzeli poslovalnici »mlekarne« in »mesnica«. Zaradi regulacije Celovške c. smo v letu 1960 ukinili poslovalnici na Celovski 85 in 101. Sredi leta 1960 smo zaradi preureditve trgovine v SP ukinili poslovalnico Celovška 63. Pred koncem tega leta smo odprli potrošniški center v Tugomerjevi. Bistveno se je razširilo poslovanje podjetja v začetku leta 1961, ko sta se podjetju pripojila bivša trgovska podjetja Pri Kekcu in Bežigrad. Po tej združitvi je poslovalo v sklopu podjetja Grmada 53 trgovin.

V zadnjih letih smo morali številne trgovine zapreti, toda med tem smo še več drugih obnovili, nekaj pa jih na novo zgradili.

Kdo si ob proslavi 15-letnice skupnega dela ne bi zaželel slike za spomin

(Nadaljevanje s 6. strani)
cirane trgovske delavce. Po spremembi učnega programa leta 1960, t. j. s skrajšanjem učne dobe 3 na 2 leti so se razmere glede kadra zboljšale. Tudi fluktuacija se je zaradi zboljšanja osebnih dohodkov zmanjšala. Uvedena je bila spet učna doba 3 let, prišla je reforma in številni problem kadra ni več pereč, medtem ko se bomo morali za kvaliteto tudi naprej truditi. Dejstvo je, da je osnova enote vajenski kader, toda zelo zgrešeno in ekonomsko nevzdržno bi bilo, če ne bi stalno delali na strokovni izpopolnitvi vseh zaposlenih. Prav zaradi tega, ker se je delavski svet vedno zavedal, da je strokovna izobrazba zaposlenih temelj za uspeh enote in podjetja kot celote, smo organizirali številne tečaje.

Skratka, za vzgojo je bilo vloženega mnogo truda in denarja. Ta sredstva se danes lepo obrestujejo.

V poročilu ob 10-letnici smo ugotovili, da je bila za tiste čase Grmada veliko podjetje. Danes, po 5 letih, pa vidimo, da so samostojna podjetja z velikostjo Grmade majhna. To potrjuje, da gre integracija neizprosno pot naprej. Postavlja se vprašanje: kaj se je zgodilo, da smo skupaj? Odgovor je kratek in jasen: nepopustljiva ekonomika iz dneva v dan vse hujše pritiska na združevanje, ali preprosto povedano, ekonomičnost in rentabilnost poslovanja vsakega podjetja neprestano bijeta boj s kolektivom. Dolžnost kolektiva je, da omenjene zakonitosti čimprej spozna in da na podlagi njih pravilno in pravočasno ukrepa.

Nedvomno je, da je »Mercator« na področju integracije dosegel velike uspehe. Prepričani smo, da ta naš veliki uspeh premalo tolmačimo, mnogokrat celo narobe. Katero podjetje v državi pa je šlo tako daleč v integraciji kot naše?

Res je, da še ni vse v redu, toda doseženi uspehi v zadnjih 5 letih so neizpodbitni. S pripojitvijo tovarne mesnih izdelkov, Hladilnice in »Sadje-zelenjave« je dosežen nov kvaliteten skok v našem poslovanju. V trgovinah so ti uspehi že vidni, saj se že redno dostavljajo meso in mesni izdelki, sadje in zelenjava itd. Skratka, imamo vse pogoje, samo delati je treba z vsemi silami, da bi naš potencial maksimalno izkoristili v korist potrošnika, družbe, našega kolektiva in končno vsakega poedinca.

Nedvomno je, da je imelo odločilno vlogo pri doseženem uspehu poslovanja široko zasnovano delavsko samoupravljanje. Prve volitve v delavski svet so bile 16. 4. 1952, za prvega predsednika delavskega sveta je bil izvoljen tov. Metod Lavrenčak. Od 15 članov prvega delavskega sveta sta danes pri poslovnih enotah zaposleni samo še 2 tovariši.

Od takrat do danes smo imeli 11 volitev v delavski svet, skup-

Tovarišice in tovariši, ki so bili od ustanovitve podjetja vse do danes v rednem delovnem razmerju v PE »Grmada«:

1. Bačnik Tončka
2. Beber Vera
3. Tome Lojzka
4. Ovca Anica
5. Logar Ivanka
6. Paravinja Marija
7. Korenčan Vilko
8. Stular Pavle
9. Červek Anica
10. Kastelic Jože
11. Novak Jelka
12. Herst Gabrijela
13. Glinšek Tončka
14. Tesnar Anica
15. Podbovšek Pavla
16. Resman Jože

Ob tej priložnosti tudi zahvala in priznanje tovarišicam Mariji Volčič, Hildi Kavčič, Matildi Feguš, Anici Lukman in Anici Ojster ter Otiliji Vidrih, ki so bile tudi naše sodelavke od ustanovitve podjetja, praznovale z nami 10-letnico in med tem časom odšle v pokoj.

Poleg imenovanih se spominimo pokojne tovarišice Slavke Verčič, ki jo je pred 5 leti prav na jubilejni dan smrt iztrgala iz naše srede.

Vse priznanje in zahvalo izrekam tudi tovarišicam, ki letos praznujejo 10-letnico delovanja pri podjetju. To so tov.:

1. Beseničar Ana
2. Jarc Tončka
3. Kastelic Fani
4. Pajnič Pepca
5. Rožnik Francka
6. Starc Anica
7. Žitnik Ančka
8. Žuna Jožica

Kot priznanje za dolgoletno delovanje v podjetju je delavski svet odobril nagrade, katere smo že prejeli. Poleg nagrad so dobili »15-letniki« še pismene diplome.

no je bilo v tem času izvoljenih v delavski svet 160 članov kolektiva. Po vsakih volitvah so izvoljeni člani izvolili iz svoje srede ali iz vrst kolektiva UO in številne komisije. Iz poročil posameznega organa delavskega samoupravljanja in iz gospodarskih uspehov PE je razvidno, da je prav po zaslugi aktivnega delovnega kolektiva bilo mogoče doseči ob ne najboljših pogojih sorazmerno dobre uspehe.

V okviru PE je stalno delovala sindikalna podružnica, večkrat v težavnih pogojih (deljen delovni čas, struktura zaposlenih, pretežno zaposlena ženska delovna sila, razdrobljenost in oddaljenost delovnih mest, pomanjkanje primernih prostorov), pa je vendar zaradi aktivnosti svojih članov uspešno delovala in bila vedno gonilna sila družbenega dogajanja v PE. Člani izvršnega odbora podružnice so aktivno sodelovali pri sestavljanju in obravnavanju samoupravnih predpisov enote in podjetja kot celote.

Ti podatki in delovanje jasno prikazujejo, da je v razdobju 15 let bila večina članov zaposlenih enkrat ali večkrat izvoljena v organe delavskega samoupravljanja, to pa je tisto, kar želimo doseči, t. j. da bi vsi člani kolektiva dejansko upravljali s svojo poslovno enoto in praktično odlo-

čali o svojem kosu kruha. Na področju delavskega samoupravljanja smo dosegli res velike uspehe. To najbolj vidimo, če primerjamo prve seje pred 15 leti z današnjimi sejami poslovne enote ali CDS ali CUO.

Dejstvo je, da na prostoru, ki je na voljo, ni moč opisati vseh problemov in težav, ki jih je kolektiv moral v času obstoja premagati, še manj pa doseženih uspehov. Iz podanega poročila povzemam naslednje:

1. da se je PE v 15 letih obstoja razvila iz majhnega in skromnega podjetja v močno gospodarsko enoto,

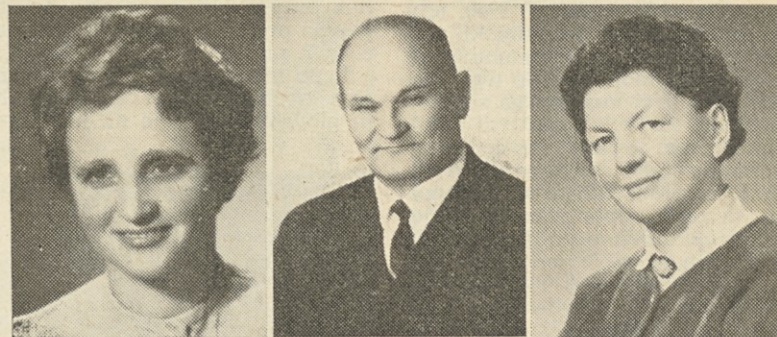
2. da je podjetje bilo ustanovljeno v času, ko naši delavski sveti niso imeli skoraj nobenih izkušenj. V času poslovanja do danes se je v velikem integriranem podjetju »Mercator« delavsko samoupravljanje izredno razmahnilo in močno utrdilo. Dokaz temu je: 18 delavskih svetov, 18 upravnih odborov, CDS in CUO,

3. da smo po večletnem iskanju, kako pravilno deliti osebne dohodke, v glavnem dosegli cilj, saj se nagrajujejo po opravljenem delu domala vsi zaposleni; to je tudi eden izmed temeljnih pogojev za uspeh podjetja kot celote. V bodoče je treba že postavljeni sistem samo dopolnjevati oziroma ga še zboljšati.

... IN V PE »EMONA«

Letos, točno 1. aprila, je preteklo 15 let od ustanovitve bivšega trgovskega podjetja »Emona«, sedaj PE »Emona« v sestavu podjetja »Mercator«. Takratno podjetje je nastalo po decentralizaciji trgovske mreže in vanj je bilo vključenih nekaj poslovalnic prejšnjih trgovskih podjetij Hra-

ne, Preskrbe in Špecerije. Vseh poslovalnic je bilo 16 in imele so letnega prometa za 158.000.000 takratnih dinarjev. Imelo je majhno skladišče v Rožni dolini, čez dve leti pa je že prevzelo skladiščne prostore na Borštnikovem trgu 3 v Ljubljani od nekdanjega (Nadaljevanje na 8. strani)

10-letnico dela v PE »Emona« pa so obhajali (od leve proti desni): Ivanka Poje, poslovodkinja prodajalne Trzin, Jože Štefulja, poslovodja prodajalne Moša Pijade 25, Albina Sojer, poslovodkinja SP Podgorica.

Petnajstletnico dela v PE »Emona« so obhajali:

Stane Samotorčan, poslovodja PC Brdo

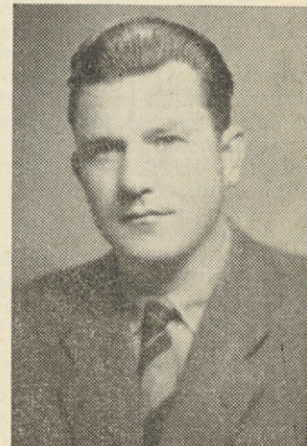
Anton Rožič, poslovodja prodajalne Viška 48

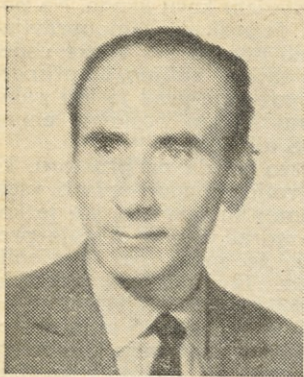
Slavka Ješe, prodajalka v prodajalni Jeranova 24

Janez Hribar, poslovodja v prodajalni Karlovska 19

Jurij Vuk, poslovodja prodajalne Miklošičeva 34

Slavko Škof, poslovodja
prodajalne Črnuče

Justi Ciuha, prodajalka
v prodajalni Brdo

Angela Zaplatil,
prodajalka prodajalne
Jeranova 24

Anica Petrič, prodajalka
prodajalne Karlovska 19

Jože Šeme, poslovodja
prodajalne Kidričeva 6

(Nadaljevanje s 7. strani)
VTP, ki je bilo takrat ukinjeno. Hkrati so dobili dva majhna pisarniška prostora, v katerih se je stiskala celotna uprava podjetja. Že 1954. leta so sodelovali z veletrgovino »Mercator« in takrat so ji odstopili poslovalnici na Titovi cesti in garažo v Kolodvorski ulici.

Prvi direktor podjetja je bil tovariš Avgust Jereb.

Podjetje je začelo rasti od leta 1958. Takrat je prevzelo dve poslovalnici od kmetijskih zadrug, in sicer v Trzinu in Podgorici. Poslovalnice so obnovili in takoj začeli razširjati asortiment. Treba pa je bilo obnoviti in modernizirati tudi praktično vse ostale poslovalnice. To so si zastavili za glavno nalogo in z nemajhnimi napori so nalogo tudi opravili. V istem letu sta prišli v sklop podjetja tudi dotlej samostojni trgovini Sora in Tavčarjevi ulici in Pri nebotičniku v Kidričevi ulici. V naslednjem letu so prevzeli tudi poslovalnico Kmetijske zadruge Barje, hkrati pa tudi potrošniški center na Brdu, katerega je zgradila občina Vič. V 1960. letu je bil dograjen potrošniški center v Jeranovi ulici; namenjen je bil za polsamopostrežno trgovino. Šlo je za preizkus novega sistema prodaje, ki je dal pozitivni rezultat. Promet je takoj v začetku porastel in raste še vedno. Zato bodo letos preuredili ta lokal popolnoma za samopostrežno prodajo.

Od ustanovitve podjetja pa do 1962. leta, ko se je podjetje »Emona« priključilo k veletrgovini »Mercator«, je število zaposlenih narastlo od 48 na 122, promet pa od 158 milijonov na več kot milijardo starih dinarjev. Toda podjetje je imelo zelo majhna obratna sredstva, kreditov v te namene niso dobili in glede na splošni razvoj gospodarstva in trgovine posebej so videli rešitev v priključitvi k veletrgovini »Mercator«. Kmalu so bili vidni rezultati, ki so obetali vse boljše čase. V letu 1964 so dobili nove prostore v Gerbičevi ulici, kjer je danes samopostrežba in bife, ki oba zelo dobro napredujeta. Zaradi nove trgovine so ukinili stari poslovalnici v Kolezijski in Gerbičevi ulici, kljub temu pa je že v prvem letu poslovanja nova samopostrežba dosegla enkrat večji promet, kot prej obe ukinjeni poslovalnici skupaj. Samopostrežba v Gerbičevi prodaja mesečno za 39 milijonov dinarjev blaga in je ena najuspešnejših med vsemi samopostrežbami Mercatorja.

Skoraj hkrati pa je bil dograjen tudi potrošniški center v Podgorici. Računali so, da bo v njem prometa za 6 milijonov mesečno, letos pa ga dosegla že do 10 milijonov starih dinarjev. Gradnja je bila upravičena in ker se tamkaj-

šnji okoliš razvija, bo ta center še rentabilnejši.

Seveda pa še ni vse postorjeno. Obnove so potrebne poslovalnice v centru, posebno v Miklošičevi, Sora, Nebotičnik in Slomškova. Tudi v občini Vič je potrebno preurediti štiri poslovalnice in nanje namestiti svetlobne napise »Mercator«. Čeprav sredstev ni bilo nikoli preveč in občutimo pomanjkanje sredstev za investicije še danes, je vendar vredno omeniti, da preureditev poslovalnic v centru ovirajo tudi drugi zadržki —

od gradbenega dovoljenja do dovoljenj hišnih svetov. PE »Emona« namerava letos preurediti tudi trgovino v Črnučah.

Medtem pa je »Emona« kupila tudi počitniški dom v Piranu, ki še danes zadovoljivo posluje in prihajajo na dopust vanj člani tudi drugih enot.

Za konec naj poudarimo, da se poslovna enota »Emona« uspešno razvija še naprej, več kot vsako opisovanje pa potrjujeta samo dve dejstvi: od 1963 do 1966 je število zaposlenih ostalo isto, re-

alizacija pa je v tem času porasla več kot za enkrat.

15-letnico dela pri PE »Emona« so obhajale tudi:

Angela Kobal, prodajalka
v SP Gerbičeva ulica
Tilka Saje, prodajalka
v prodajalni Tržaška 67
Jelka Škerl, poslovodkinja
poslovalnice Tržaška 67
(niso nam poslale slik)

»Po poteh partizanske Ljubljane«

Kakor vsako leto, takó je bil tudi letos že XI. pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«. Tega manifestativnega pohoda se je v različnih oblikah (»teku prijateljstva«, »štafeti zmage« itd.) udeležilo 25.000 članov raznih športnih organizacij, društev in šol. Medtem ko so pionirji in pionirke že nekaj dni prej začeli s pohodi, se je glavna prireditev nadaljevala dne 6. in 7. maja.

Lepo in ne preveč vroče vreme je v obeh dneh pri tekmovalcih in gledalcih vplivalo na notranje

zadovoljstvo in hkrati sklep, da se bodo eni kot drugi po preteku enega leta našli skupaj in obujali spomine iz preteklih let. Sama manifestacija pohoda pa je potrdila ponovno to, da so predvsem športne in mladinske organizacije prispevale največji delež k dobri izvedbi tekmovanja, vendar pa ne gre pozabiti tudi samih organizatorjev, ki imajo že dolgoletno prakso v izvedbi tako velikega tekmovanja.

Tudi sam sem tekmoval, zato sem se odločil, da bom kot repor-

ter-amater pripomogel k propagandi takega pohoda za naš časopis »Mercator«, če ne za to leto, pa za naslednje. Slike so predvsem s pohoda mladincev in mladink v nedeljo, 7. maja.

Te vrstice sem napisal tudi zato, ker sem prepričan, da se je v tej množici mladine pohoda udeležilo veliko število otrok članov kolektiva »Mercator«.

Hvastija Kancijan

ISKRENA ZAHVALA TOVARISEM

Ob tragični in težki izgubi mojega sina Ludvika Kaučnika, učenca 5. razreda osnovne šole na Vrhniki, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem organizacijske enote »Mercator«, ki so mu darovali venec, ga spremili na zadnji poti ter mene in moje najožje tolažili in izrekli sožalje ob tem težkem trenutku.

Posebno se zahvaljujem izvršnemu odboru sindikalne podružnice »Mercator« za pripevano mi denarno pomoč.

Hvala vam!

Ludvik Kaučnik
skladiščni delavec
v CS Veletrgovine
Mercator

Pionirji med tekmovaljem. Prečkanje Tržaške ceste

Vir zdravja

*Kdor hoče biti mlad in fejest
mora veliko sadja jest,
tudi zelenjava razne vrste,
dela ljudi zdrave, čvrste.*

*Naj bo poleti al pozimi
prav nič ni več skrbi,
ker pri Sadje-zelenjavi
imajo vse kot na razstavi.*

*Če boš v trgovino vstopil,
prav težko se boš odločil,
ker polno dobrih je stvari
in vse poceni se dobi.*

*Če v trebuhu te zavije,
kar k Mercator po »arcnije«,
saj to je prilika velika,
plačat treba ni zdravnika.*

*Če najdeš sadja in solate,
ne rabiš zraven niti prate,
zraven tega pa še zdrav,
boš ostal in to je prav.*

IGNAC HORVAT
vam priporoča nakup
v poslovalnicah
poslovne enote
»Sadje-zelenjava«

mercator

Glasilov delovnega kolektiva veletrgovine »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3. Izdaja centralni delavski svet veletrgovine »Mercator«. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Marjan Pogačnik. Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost). Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk, Koper.